

**ASPECTE METODOLOGICE PRIVIND FORMAREA COMPETENȚEI DE CERCETARE
ÎN GRUPELE DE STUDENȚI FILOLOGI**

**METHODOLOGICAL ASPECTS REGARDING THE TRAINING OF RESEARCH
COMPETENCE IN GROUPS OF PHILOLOGY STUDENTS**

Liliana NEAGA, asistent universitar
UPS "Ion Creangă" din Chișinău

Liliana NEAGA, university assistant
UPS "Ion Creanga" from Chisinau,
ORCID ID: 0000-0002-9930-2118
neaga.liliana@upsc.md

Svetlana DERMENJI, dr., conf.univ.
UPS "Ion Creangă" din Chișinău

Svetlana DERMENJI, PhD, associate professor,
UPS "Ion Creanga" from Chisinau,
ORCID ID: 0000-0001-6756-7739
dermenji.svetlana@upsc.md

CZU: 378.01:001.89

DOI: 10.46727/c.emc-2023.p33-37

Abstract: *In the context of current educational policies, in the university framework, the formation of research competence has a special role. University teaching staff monitor the training and, subsequently, in the second cycle, master, the development of this competence. In the first cycle, bachelor's degree, the Education Plan offers us a wide range of subjects that would indirectly contribute to its formation. But, from the range of courses offered to non-native students, we point out the existence of the disciplines: Methodology of scientific investigation, Language and communication, etc. which marks broad contents, in this sense.*

Key-words: *Pedagogical research methodology, Language and communication, year thesis, undergraduate thesis, research skills.*

În contextul politicilor educaționale actuale, în cadrul universitar, formarea competenței de cercetare are un rol deosebit. Cadrele didactice universitare monitorizează formarea și, ulterior, la ciclul II, master, dezvoltarea acestei competențe. La ciclul I, licență, Planul de învățământ ne oferă o gamă largă de discipline care ar contribui indirect la formarea acesteia. Dar, din noianul de cursuri oferite studenților alolingvi, semnalăm existența disciplinelor: Metodologia investigației științifice, Limbă și comunicare etc. care marchează conținuturi largi, în sensul acesta.

Abordarea esențială în realizarea procesului didactic la nivel superior o reprezintă elementul de cercetare, care asigură formarea competenței de investigație științifică, parte componentă a competenței profesionale. Nu ne putem imagina un profesor, care are menirea de "a-i învăța să învețe" pe discipolii săi, fără a avea singur capacitatea de a cerceta independent, de a analiza și a prezenta noi informații. Aceste abilități se formează și se dezvoltă pe parcursul anilor de studii la universitate. Curriculum universitar vine să asigure formarea acestei competențe chiar de la anul întâi.

Disciplina *Limbă și Comunicare* este una de bază și are drept scop dezvoltarea competenței de comunicare, dar și a celei lingvistice. Studenții alolingvi de la Facultatea de Filologie și Istorie, pentru care limba română nu este limbă maternă, descoperă limbajul de specialitate și noțiunile de bază ale gramaticii limbii române. Atât conținuturile de comunicare, cât și cele gramaticale, presupun asumarea diferitor tipuri de învățare și dezvoltarea mai multor abilități:

- Abilitatea de analiză;
- Abilitatea de explorare;
- Abilitatea de rezolvare de probleme;
- Dezvoltarea interesului și a motivației intrinseci;
- Abilitatea de argumentare.

Aceste capacități sunt parte componentă a competenței de cercetare și propun, explicit sau implicit, dezvoltarea acesteia. Aceasta le asigură studenților, viitori profesori, drumul spre identificarea propriilor posibilități de a descoperi, de a prelucra noi informații, de a selecta și prezenta noi cunoștințe, prin folosirea unui limbaj științific/de specialitate în comunicarea didactică sau prin atitudini bazate pe adevărul științific, perseverență sau verificarea argumentelor.

Elemente de formare a competenței de cercetare se regăsesc atât la orele de clasă, cât și în cadrul lucrului individual.

Subiectele gramaticale, cu toate că se pune accent pe studierea lor în plan funcțional, aduc multe provocări, studenții alolingvi sunt puși în situația de a descoperi noțiuni și termeni lingvistici noi, analizând diferite informații, selectând și prezentând esențialul.

Explicarea științifică a noțiunilor lingvistice - studentul trebuie să formuleze explicații valide ale fenomenelor gramaticale, punând în evidență utilizarea practică în comunicarea profesională.

Evaluarea și analiza materialului teoretic - studentul trebuie să folosească cunoașterea și înțelegerea de tip științific pentru a înțelege materialul predat.

Interpretarea științifică a materialului lingvistic – studentul trebuie să fie capabil să interpreteze corect din punct de vedere științific materialul prezentat.

Formularea de concluzii - studentul trebuie să formuleze concluzii valide, folosind informațiile din surse de documentare, grafice, scheme, tabele.

În cadrul orelor de comunicare, pornind de la temele incluse în curriculum, studenții realizează mici cercetări, prezentate ca proiecte, de exemplu în cadrul temei: *Mass-media în secolul 21*, studenții trebuie să realizeze o mică cercetare referitor la un mijloc mass-media: apariția, evoluția, impactul actual ș.a. și să prezinte acest miniproiect în format PowerPoint în fața colegilor.

Astefel, în cadrul orelor de curs studenții sunt antrenați în activități de analiză a unor situații sub formă de modele, de asemenea, sub ghidarea profesorului, utilizează evaluarea și autoevaluarea activităților bazate pe exploatarea informațiilor furnizate, argumentând propriile viziuni.

Lucrul individual este o componentă de bază a procesului instructiv-educativ. În cadrul acestei activități studenții continue să-și formeze abilitățile de cercetare. În cadrul disciplinei *Limbă și comunicare*, modalitățile de realizare a lucrului individual se bazează pe exploatarea capacităților proprii

de căutare, analiză și interpretare a informațiilor adecvate subiectelor de comunicare, dar și gramaticale. De exemplu, conspectarea informațiilor are misiunea de a pune studentul în situația de a citi conștient, de a analiza și prezenta structurat, concis și clar cele studiate. Această activitatea le formează studenților capacitatea de a lucra cu un material vast și necunoscut, din care trebuie să selecteze esențialul și să-l prezinte în așa fel încât să convingă auditoriul că este clar pentru el, deci nu este vorba de reproducerea inconștientă a celor expuse.

Lucrul individual destinat orelor de comunicare nu pune accent doar pe dezvoltarea competenței de comunicare, ci și a abilității de cercetare. Modalitățile de realizare presupun miniproiecte, care îi provoacă pe studenți să cerceteze, să descopere și să prezinte rezultatele obținute. De exemplu, la tema: *Din istoria cărții. Cartea-obiect cultural*, studenții realizează o carte, aceasta ulterior servește ca bază a unui portofoliu pentru cercetările de la temele ulterioare, în final fiecare student prezintă propria invenție, comentând și demonstrând realizarea miniproiectelor, dar și posibilitatea de a-și dezvolta competența de comunicare în limba română.

Aceste mici cercetări din cadrul disciplinei Limbă și Comunicare îi învață pe studenți să opereze cu metode și tehnici de observare, să facă o analiză științifică, să utilizeze modalități de prezentare adecvată a fenomenelor studiate și chiar să producă mici lucrări originale cu referire la temele studiate.

Profesorul are un rol esențial în ghidarea acestor minicercetări prin crearea unor situații de învățare care să valorifice abilitățile de cercetare a studenților.

Chiar dacă aceste activități au un caracter complementar, ele au scopul să le asigure studenților formarea competenței de cercetare, cea de care depinde realizarea celei mai importante investigații, teza de licență.

Succesul unei acțiuni depinde de legătura și continuitatea proceselor implicate în activitatea dată. Planul de învățământ respectă acest principiu și propune un curs care are ca obiectiv formarea directă a competenței de cercetare.

Disciplina *Metodologia investigației științifice* se predă în anul II, semestrul I, conform planului. Importanța cercetării științifice este majoră pentru cunoașterea, interpretarea, înțelegerea etc. fenomenelor educaționale (din punct de vedere științific) de către studenții filologi, mai cu seamă sub aspect praxiologic. Cursanții investighează, își orientează dinamic spectrul larg de cunoștințe teoretice acumulate la cursuri, conștientizează ce înseamnă inovație științifică, făcând trimiteri experimentale începătoare și spre practica pedagogică pe care o realizează în timpul studiilor [1].

Cursul respectiv este propus studenților pentru a se familiariza cu tehnicile de elaborare a unor lucrări științifice ca teza de an, teza de licență, referatul, articolul științific; de realizare a unor texte literare și nonliterare. El va asigura dotarea studenților cu cunoștințe și competențe privind exprimarea impresiilor și a punctelor de vedere în legătură cu anumite teme, deoarece orice creație conține semnele originalității și ale spiritului creator specific. Orice tip de lucrare scrisă, verifică gradul de cultură generală a persoanei, iar fiecare tip de text presupune anumite cerințe. Este adevărat că operele de artă nu se nasc din reguli, dar aceste reguli trebuie să fie cunoscute pe cale inductivă, deoarece uneori experiențele individuale pot servi un mijloc de scriere, de redactare.

Studenții demonstrează pe parcurs:

- Identificarea elementelor componente ale unui text;
- Sesizarea deosebirii dintre un text științific, literar și oficial-administrativ;
- Cunoașterea cerințelor față de scrierea fiecărui tip de text;

- Redactarea coerentă a diferitelor tipuri de texte;
- Redactarea eficientă a unui referat științific, a unei teze de an/de licență.
- Elaborarea argumentelor în sprijinul opiniei exprimate;
- Susținerea argumentată a unor puncte de vedere în cadrul comunicării interpersonale, de grup sau publice.
- Întocmirea/redactarea unor sinteze, în rezultatul cercetării literaturii de specialitate sau al unor discuții.
- Capacitatea de a identifica sursele credibile pentru soluționarea ambiguităților și a problemelor de comunicare corectă etc.

Astfel finalitățile se axează pe:

- Relevarea cerințelor față de scrierea referatului științific. Structura referatului. Tipuri de referate;
- Descrierea tipurilor de articole. Condiții pe care trebuie să le îndeplinească scrierea unui articol;
- Determinarea etapelor de redactare a unei lucrări științifice;
- Elaborarea aparatului categorial de noțiuni, structurarea și redactarea textului științific;
- Elaborarea și realizarea experimentului de formare și de validare;
- Elaborarea tezelor de an și de licență cu respectarea cerințelor unice din Ghidul universitar.

Încă de la primele ore de curs, studenții sunt familiarizați cu **funcțiile cercetării pedagogice**: *constatativă; descriptiv-analitică; explicativă, praxiologică; predictive; sistematizatoare; referențial-informațională; ameliorativă/ optimizatoare; evaluative* etc., care fac deschideri spre conținuturile cursului Metodologia investigației științifice. Astfel, ne axăm pe conținuturi ca:

Stabilirea obiectivelor cercetării, unde studenții însușesc formularea operațională a obiectivelor ce pot fi atinse, subordonate finalității generale ale cercetării efectuate.

Formularea ipotezei cercetării, cursanții conștientizează că aceasta reprezintă principalul instrument într-o cercetare. **Problema investigației** - reflectă corespondența dintre cercetare și necesitatea soluționării teoretice și practice a unei situații specifice acesteia.

Obiectul cercetării - fenomen sau proces, categorie sau concept.

Scopul cercetării ce scoate în evidență particularitățile obiectului investigației realizate.

Obiectivele investigației – studenții le vor clasifica în *teoretice* și *practice*, conștientizând rolul și locul acestora în arealul investigativ propriu, cu țelul explicării problemei alese.

Metodele cercetării, clasificându-le în *teoretice* – studiu al surselor bibliografice, analize, sinteze, tipologizări; *practice* – experimentale, selectate minuțios în concordanță nemijlocită cu; *statistice* – când se va realiza o analiză cantitativ-calitativă.

Baza experimentală a cercetării, elucidată prin descrierea eșantionului supus investigației pedagogice. Se va explica faptul că la această etapă, ciclul I licență, realizează un experiment de constatare, lucrând cu documentele curriculare [2].

Cursul *Metodologia investigației științifice* finalizează cu realizarea unui produs – MINITEZĂ. Propunem studenților tematici actuale, din domeniul Științe ale Educației. În timpul semestrului studenții vizitează bibliotecile municipale, selectând materiale teoretice pentru redactarea capitolului teoretic, în baza literaturii de specialitate. Un rol important, în acest sens, îl au vizitele planificate la biblioteca B. P. Hasdeu sau/și națională (în afară de perioada pandemică). Studenții valorifică cercetarea și conținuturile însușite la disciplina respectivă, prin redactarea minitezei și prezentarea studiului

(video-proiecție) în format PowerPoint. Prezentarea PowerPoint nu trebuie să depășească 15-20 de slide-uri, modul de elaborare fiind concis și corect structurat [1, p. 21-32].

Pentru susținerea finală a produsului respectiv sunt organizate mese rotunde/discuții la care sunt invitați studenții anului I, cadrele didactice implicate la program, colegii de la alte specializări. Astfel studenții obțin o pregătire creativă și temeinică la acest capitol încă din anul I și II, o bună pregătire și pentru realizarea tezei de licență, în anul terminal.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

Surse Web:

1. PETRENCO, L., VACARCIUC, M., LAPOȘINA, E. coord.: Alexandra BARBĂNEAGRĂ. **Ghid pentru elaborarea și susținerea tezelor de licență** / Univ. Ped. de Stat „Ion Creangă” Chișinău, 2014.
<https://www.google.com/search?q=1.+PETRENCO%2C+L.%2C+VACARCIUC%2C+M.%2C+LAPO%2C%8%98INA%2C+E.+coord.%3A+Alexandra+BARB%2C%82NEAGR%2C%82.+Ghid>
(Vizitat: 11.04.23)
2. CONDREA, I. **Introducere în tehnica cercetării**. Chișinău, 1997.
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/162-165_24.pdf (vizitat: 08.04.23)
3. GHERASIM, A., ȚURCANU, N. **Ghid metodologic pentru elaborarea tezelor de licență și de master**. Chișinău, 2005.
<https://www.google.com/search?q=3.+Gherasim%2C+A.%2C+%2C%5%A2urcanu%2C+N.+Ghid+metodologic+pentru+elaborarea+tezelor+de+licen%2C> (Vizitat: 11.04.23)